

היום נלמד בעזרת ה':

מגילה דף ט

למדנו בדף הקודם סתירה בין המשנה לברייתא האם צריך לכתוב ספרי קודש רק באשורית. והגמרא תירצה: המשנה שהכשירה ספר תורה בכל לשון מדברת על השפה, אבל הברייתא מדברת על הכתב (=הגופן) שבזה אם כתב בכתב שאינו אשורי הספר תורה פסול.

א"ל אביי במאי אוקימתא: אם הברייתא הפוסלת מדברת על הכתב (הגופן) של הספרים, וכלומר שהדבר המעכב הוא הכתב ולא הלשון (שהרי המשנה המכשירה מדברת על הלשון-השפה), אם כן מדוע הברייתא צריכה לומר 'מקרא שכתבו תרגום ותרגום שכתבו מקרא' דהיינו ששינה גם את הלשון וגם את הכתב, והרי אפילו אם שינה רק את הכתב פסול?

הא רבנן הא רשב"ג: הברייתא הפוסלת היא כדעת רשב"ג במשנה הפוסל בשאר לשון חוץ מיוונית.

אך אם כן קשה שהרי לדעת רשב"ג יוונית כשר ואילו בברייתא כתוב שרק אשורית כשר?

כאן בספרים כאן בתפילין ומזוזות: אך הגמרא מקשה על כך שבתפילין ומזוזות אין כלל לשון תרגום?

כאן במגילה כאן בספרים: המשנה מדברת על תנ"ך שנכתבים בכל לשון ובכל כתב, ואילו הברייתא מדברת על מגילת אסתר שנכתבת רק בלשון הקודש ובכתב אשורית. ולכן אומרת הברייתא: א. אם כתב את לשון התרגום שבמגילה בלשון מקרא פסול (וכגון 'פתגם המלך' / 'יתנו יקב לבעליהן'). ב. אם כתב בכתב שאינו אשורית פסול.

רב אשי אמר: הברייתא היא כדעת רשב"ג ואליבא דרבי יהודה בדעת רשב"ג, הסובר שלא התיר רשב"ג לכתוב בשאר ספרי נ"ך אפילו יוונית, אלא רק בספר תורה. הברייתא מדברת על ספרי נ"ך.

(המשך בדף הבא ↓)

דתניא תפילין ומזוזות: בתחילה הביאה הגמרא את הברייתא על תפילין ומזוזות, אך מיד הגמרא מקשה על כך ומעמידה את הברייתא בספרים. שלתנא קמא - לדעת רבנן נכתבים בכל לשון ולדעת רבותינו הלא הוא רשב"ג התירו דוקא בלשון יונית. ורבי יהודה - סובר בדעת רבותינו (רשב"ג) שרק בספר תורה התירו לשון יונית ומשום שכבר תרגמו את התורה ליונית לתלמי המלך.

אלוקים ברא בראשית: שלא יחשוב ש'בראשית' הוא אלוה שברא את האלוקים.

אעשה אדם בצלם: ולא ככתוב 'נעשה' – שלא יחשוב שיש שתי רשויות. והאמת שלימדה תורה דרך ארץ לגדול ליטול רשות מהקטן.

ויכל ביום השישי: ולא ככתוב 'ביום השביעי' – שלא יחשוב שהקב"ה עשה מלאכה בשבת. והאמת שהקב"ה ברא בשבת את המנוחה.

זכר ונקבו בראו: ולא ככתוב 'בראם' – שלא יחשוב שנבראו בשני גופים. והאמת שנבראו בגוף אחד פנים ואחור (-מהרש"א).

הבה ארדה ואבלה: ולא ככתוב 'נרדה ונבלה' - שלא יחשוב שיש שתי רשויות.

ותצחק שרה בקרוביה: במשמעות שצחקה עם קרוביה, ולא ככתוב 'בקרבה' – שאז לא יבינו את ההבדל בין הצחוק של אברהם שלא הקפידו עליו לצחוק של רבקה. והאמת שאברהם שמח ואילו רבקה לגלגה.

כי באפם הרגו שור: שהריגת אנשי שכם נחשבת להריגת בהמות, ולא ככתוב 'הרגו איש' – שלא יאמרו שיעקב אביהם מעיד שהם היו רוצחים.

על נושא בני אדם: משמע גמל, ולא ככתוב 'על החמור' – שלא יזלזל תלמי המלך שלמשה רבינו לא היה גמל לרכב עליו.

אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות: 'ובשאר ארצות' זו תוספת מיותרת כדי להסביר את החשבון של 400 שנה מלידת יצחק שאז נחשב כבר אברהם לגר בארץ פלשתים (כי השעבוד במצרים היה רק 210 שנים).

זאטוטי בני ישראל: ולא ככתוב 'נערי בני ישראל' – כי 'נערים' לשון גרועים, שלא יחשוב ששלחנו את הפחותים שבנו לקבל פני שכניה, אבל 'זאטוטים' לשון חשיבות.

לא חמד (-בניקוד סגול מלשון 'חמדה'): ולא ככתוב 'חמור' – שלא יחשוב שחמור הוא לא לקח אבל דברים אחרים כן.

'להאיר לכל העמים': 'להאיר' זו תוספת מיותרת - שלא יחשבו שהקב"ה התיר לגויים לעבוד עבודה זרה. והאמת היא ש'אשר חלק' מלשון חלקקות דברים להעמיד בניסיון ולהטעות את הרשעים.

אשר לא ציויתי לעובדם: 'לעובדם' זו תוספת מיותרת – שלא יחשבו שהקב"ה לא ציווה שהם יהיו קיימים בעולם, ואם בכל זאת הם קיימים סימן שיש להם כח עצמאי ח"ו.

אי הכי גומר ומגוג: מדוע לשונם לא תשכון באהלי שם? והתשובה היא שמ'יפת' לומדים שדוקא השפה היפה ביותר של יפת תשכון באהלי שם והיא יונית.

משנה: הכהנים הגדולים ששימשו בבית ראשון נמשחו לכהונה גדולה בשמן המשחה שעשה משה רבינו, מזמן המלך יאשיהו שגנז את צלוחית שמן המשחה ועד חורבן בית ראשון וכן בבית שני הכהנים לא נמשחו בשמן המשחה. כהן גדול שנמשח בשמן המשחה נקרא 'כהן משיח'. כהן גדול שלא נמשח בשמן המשחה נקרא 'מרובה בגדים' (= שהוא מתמנה לכהן גדול ע"י שלובש שמונה בגדים ולא ארבע ככהן הדיוט).

רק כהן משיח מביא 'פר הבא על כל המצוות'. **ביאור:** כהן משיח שהורה לעצמו שמותר לעבור על דבר שזדונו כרת, ואכן עבר, מביא פר.

כהן משמש וכהן שעבר: כהן שאירע בו פסול ומינו כהן אחר במקומו, ואח"כ עבר פסולו של הראשון והחזירו אותו לעבדותו והעבירו את השני, הראשון נקרא 'כהן משמש' (= שמשמש עתה בעבודה) והשני נקרא 'כהן שעבר'.

רק 'כהן משמש' מביא פר יוה"כ (= לכפר בעדו ובעד ביתו) וכן עשירית האיפה סולת למנחה (= מנחת חביתין שהיה על הכהן הגדול להביא בכל יום), משום שאי אפשר להביא מהם שנים.

גמרא: כהן משיח וכהן מרובה בגדים שווים לעניין שהם מביאים פר יוה"כ ועשירית האיפה סולת למנחה.

הא לכל דבריהם זה וזה שווים: כלומר שגם 'כהן שעבר' יכול להקטיר ולעבוד במקדש בשמונה בגדים ככהן משמש, וזה מתאים לשיטת ר"מ הסובר שכהן שעבר כל מצוות כהונה גדולה עליו (= משמש בשמונה בגדים, לא פורע ולא פורם, יכול לשאת רק בתולה ומקריב אונן, הכל כמו כהן משמש).

שני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט: רבי יוסי סובר ש'כהן שעבר' לא ראוי לשמש ככהן גדול עם שמונה בגדים, משום שחששו לשנאה שתהיה בינו לבין הכהן הגדול המשמש, וכן לא ראוי לשמש ככהן הדיוט עם ארבעה בגדים, משום שמעלים בקודש ולא מורידים, וכיון שכבר היה כהן גדול אי אפשר להורידו לכהן הדיוט.

רבי היא, ונסיב לה אליבא דתנאי: כלומר משנתנו היא כדעת רבי, והוא סבר ברישא (בעניין מרובה בגדים) כחכמים, ובסיפא (בעניין כהן שעבר) כרבי מאיר.

משנה: לפני שנבנה בית המקדש היה מותר לפעמים להקריב קרבנות בבמה, משנבנה בית המקדש נאסר להקריב קרבנות מחוץ לבית המקדש לעולם.

במה גדולה: המזבח של משה שעמד בנוב ובגבעון (לאחר שנכנסו לארץ). במה קטנה: מזבח של יחיד - שבנה במה לעצמו. קרבן פסח קרב רק בבמה גדולה.

זה הכלל: כל קרבן שבא בנדר או נדבה ואינו קרבן חובה - קרב בבמה קטנה, וכל קרבן שאינו בא בנדר או נדבה אלא הוא קרבן חובה - אינו קרב בבמה קטנה.

גמרא: קושיא: וכי רק פסחים אינם קרבים בבמה קטנה, והרי גם קרבנות ציבור ותמידין ומוספין קרבים רק בבמה גדולה ולא בקטנה (כפי שהמשנה אומרת 'כל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמה קטנה')?

תירוץ: כוונת המשנה לכל הקרבנות שהם כעין פסחים, כלומר שיש להם זמן קבוע בקרבן פסח.

נמצא שבבמה קטנה לא מקריבים קרבנות חובה בכלל, ובבמה גדולה מקריבים רק קרבנות חובה הקבוע להם זמן.

משנתנו היא כדעת ר"ש (במס' זבחים) הסובר שגם הציבור לא הקריבו בבמה גדולה שום קרבנות חובה מלבד פסחים וקרבנות הקבוע להם זמן, אבל חובות שלא קבוע להם זמן כגון פר העלם דבר של ציבור (= כשהציבור עברו על איסור כרת בשוגג מפני שבית דין הורו להם בטעות שמותר) ושעירי עבודה זרה (= כשהציבור עברו על איסור ע"ז בשוגג מפני שבית דין הורו להם בטעות שמותר) לא הקריבו לא בבמה גדולה ולא בקטנה.

אבל אי אפשר להעמיד את משנתנו כרבנן (במס' זבחים), לפי שלשיטתם כל מה שהציבור מקריבים באהל מועד שהיה במדבר הם יכלו להקריב באהל מועד שהיה

בגלגל (= לאחר שנכנסו לארץ), והגלגל היה נחשב לבמה גדולה, וא"כ היה אפשר להקריב שם אפילו קרבנות חובה שלא קבוע להם זמן.

משנה: המשנה מבארת את החילוק בין המשכן שהיה בשילה לבית המקדש שבירושלים.

קדשים קלים: כגון תודה, מעשר בהמה, בכור, קרבן פסח. קדשים קלים נאכלים 'לפנים מן החומה' כלומר בכל ירושלים. **קדשי קדשים:** כגון חטאת ואשם. קדשי קדשים נאכלים 'לפנים מן הקלעים', כלומר לפנים מחומת העזרה.

בכל הרואה: בכל מקום שיוכל לראות משם את שילה.

קדושת שילה יש אחריה היתר: כשנחרב משכן שילה הותרו הבמות, אבל לאחר שנחרב בית המקדש לא הותרו הבמות.